

ROCZNY RAPORT PODSUMOWUJĄCY REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA DLA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ZA ROK 2025, W TYM DZIAŁANIA PROWADZONE PRZEZ EKODORADCÓW W ROKU 2025

Annual report summarising the implementation of the Air Quality Plan, including the activities carried out by the Eco-managers (Action C.1)

**Projekt zintegrowany LIFE
„Śląskie. Przywracamy błękit”.
Kompleksowa realizacja
Programu ochrony powietrza
dla województwa śląskiego**

LIFE20 IPE/PL/000007
LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY

Województwo
Śląskie

Spis treści

1.	Wstęp	1
2.	Działania naprawcze przewidziane do realizacji w ramach „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”	4
3.	Ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej	8
3.1	Subregion centralny	8
3.2	Subregion południowy	10
3.3	Subregion północny	10
3.4	Subregion zachodni.....	11
4.	Prowadzenie edukacji ekologicznej (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje, działania informacyjne i szkoleniowe) związanej z ochroną powietrza.	12
4.1.	Subregion centralny	12
4.2.	Subregion południowy	13
4.3	Subregion północny	14
4.4	Subregion zachodni.....	14
5.	Prowadzenie kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów.	16
5.1	Subregion centralny	16
5.2	Subregion południowy	18
5.3	Subregion północny	18
5.4	Subregion zachodni.....	19
6.	Podsumowanie	20

1. Wstęp

W województwie śląskim od 1 stycznia 2022 roku realizowany jest projekt zintegrowany LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”. Kompleksowa realizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego (LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY).

Jest on największym w Europie projektem dotyczącym ochrony powietrza, obejmującym swoim zasięgiem całe województwo śląskie tj. 167 gmin. Bierze w nim udział 81 współbeneficjentów, tj. 73 gminy i 4 związki subregionalne województwa śląskiego, Związek Międzygminny ds. ekologii w Żywcu oraz 3 partnerów merytorycznych (Instytut Technologii Paliw i Energii, Politechnika Śląska oraz Śląski Ogród Botaniczny Związek Stowarzyszeń). Całkowita wartość projektu to: 16 515 020 euro (ok. 76 mln zł), w tym:

- środki LIFE (60%): 9 908 979 euro (ok. 45,6 mln zł)
- środki NFOŚiGW (35%): 5 780 243 euro (tj. 25 883 350 zł)
- łączny wkład własny wszystkich partnerów (5%): 825 798 euro (ok. 3,8 mln zł),
 - z czego wkład własny Województwa Śląskiego: 412 121 euro (ok. 1,9 mln zł).

Nadrzędnym celem projektu jest sprawna i efektywna realizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego oraz uchwały antysmogowej, co w konsekwencji przełoży się na poprawę jakości powietrza i życia mieszkańców oraz przyspieszenie tempa transformacji energetycznej regionu.

Zakres projektu obejmuje między innymi:

- system wsparcia doradczego (ekodoradcy),
- wypracowanie modeli zmniejszenia oddziaływania środowiskowego w budynkach użyteczności publicznej,
- koncepcje zwiększenia obszarów zieleni,
- ograniczenie emisji transportowej,
- podnoszenie świadomości społecznej i działania informacyjne,
- lokalne działania informacyjno-edukacyjne.

Projekt będzie realizowany do 31 grudnia 2027 roku.

Województwo Śląskie pełni w projekcie rolę Beneficjenta Koordynującego.

Jednym z działań projektu jest utworzenie na terenie województwa sieci ekodoradców. W gminach będących współbeneficjentami projektu działają ekodoradcy gminni, natomiast w gminach, które nie uczestniczą bezpośrednio w realizacji projektu (nie są współbeneficjentami), działania prowadzone są przez ekodoradców subregionalnych oraz ekodoradców zatrudnionych w Związku Międzygminnym ds. ekologii w Żywcu.

SUBREGION	EKODORADCA GMINNY/ SUBREGIONALNY	WYMIAR CZASU PRACY	GMINY***
Subregion centralny (51 partnerów)	Ekodoradcy gminni (brak 2 ekodoradców, rezygnacja 6 gmin)	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 28 ekodoradców	Będzin, Bobrowniki, Bytom, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtówice, Gliwice, Kalety, Katowice, Knurów**, Koszęcin, Lubliniec, Mikołów, Orzesze, Piekary Śląskie, Pilchowice**, Psary, Pszczyna*, Radzionków, Rudziniec*, Siewierz, Sosnowiec, Sośnicowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Woźniki, Zawiercie, Zbroślawice
		Niepełny wymiar czasu pracy (½ etatu) – 23 ekodoradców	Bieruń, Bojszowy, Boronów, Chorzów, Ciasna, Kochanowice, Kroczyce, Łaziska Górne, Miedźna*, Mierzęcice*, Ogrodzieniec, Ornontowice*, Pawłowice*, Pawonków, Poręba, Pyskowice, Ruda Śląska, Świerklaniec, Tworóg, Wielowieś, Wiry, Zabrze, Żanowice
	Ekodoradca subregionalny	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 1 ekodoradca	Chelm Śląski, Goczałkowice-Zdrój, Herby, Imielin, Irządze, Jaworzno, Kobiór, Krupski Młyn, Lędziny, Łazy, Miasteczko Śląskie, Mysłowice, Ożarówice, Pilica, Siemianowice Śląskie, Sławków, Suszec, Szczekociny, Świętochłowice, Toszek, Włodowice, Wojkowice
Subregion południowy (5 partnerów)	Ekodoradcy gminni	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 1 ekodoradca	Bielsko-Biała
		Niepełny wymiar czasu pracy (½ etatu) – 4 ekodoradców	Cieszyn, Skoczów, Ustroń, Wisła
	Ekodoradca subregionalny	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 3 ekodoradców	Bestwina, Brenna, Buczkowice, Chybie, Czechowice-Dziedzice, Czernichów, Dębowiec, Golezów, Hażlach, Istebna, Jasienica, Jaworze, Kozy, Łękawica, Porąbka, Strumień, Szczyrk, Ślemień, Wilamowice, Wilkowice, Zebrzydowice
Subregion zachodni (17 partnerów)	Ekodoradcy gminni (brak 1 ekodoradcy)	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 12 ekodoradców	Godów, Gorzyce, Jastrzębie-Zdrój, Krzyżanowice, Nędza, Pietrowice Wielkie, Racibórz, Radlin, Rybnik, Rydułtowy, Wodzisław Śląski, Żory
		Niepełny wymiar czasu pracy (½ etatu) – 4 ekodoradców	Krzanowice, Lyski, Markłowice, Mszana, Świerklany
	Ekodoradca subregionalny	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 1 ekodoradca	Czerwona-Leszczyny, Gaszowice, Jejkowice, Kornowac, Kuźnia Raciborska, Lubomia, Pszów, Rudnik
Subregion północny (7 partnerów)	Ekodoradcy gminni (rezygnacja 1 gminy)	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 1 ekodoradca	Częstochowa
		Niepełny wymiar czasu pracy (½ etatu) – 6 ekodoradców	Kłobuck*, Koziegłowy, Krzepice, Miedźno, Opatów, Poraj
	Ekodoradca subregionalny	Pełny wymiar czasu pracy (1 etat) – 3 ekodoradców	Blachownia, Dąbrowa Zielona, Janów, Kamienica Polska, Kłobuck, Kłomnice, Koniecpol, Konopiska, Kruszyna, Lelów, Lipie, Mstów, Mykanów, Myszków, Niegowa, Olsztyn, Panki, Poczesna, Popów, Przyrów, Przystajń, Rędziny, Starcza, Wręczyca Wielka, Żarki

ZMGE	Ekodoradcy ZMGE	Pełny wymiar czasu pracy (2 etaty) – 2 ekodoradców	Gilowice, Jeleśnia, Koszarawa, Lipowa, Łodygowice, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Świnna, Ujsoly, Węgierska Górka, Żywiec
-------------	------------------------	---	---

Tabela 1 Struktura zatrudnienia ekodoradców w projekcie według subregionów i gmin

** gminy, które złożyły pismo do Beneficjenta Koordynującego informujące o rezygnacji z udziału w projekcie*

***gminy, które w 2025 roku nie zatrudniły ekodoradców*

****w przypadku ekodoradców subregionalnych oraz ekodoradców ZMGE wskazano gminy na terenie, których ekodoradcy prowadzą swoją działalność, przy czym gminy te nie są partnerami projektu*

W 2025 roku nie wszystkie gminy uczestniczące w projekcie zatrudniały ekodoradców, co zostało wskazane w tabeli zamieszczonej powyżej. W trakcie realizacji pierwszej fazy projektu, obejmującej lata 2022-2023, sześć gmin złożyło do Beneficjenta Koordynującego rezygnację z udziału w projekcie. Zmiany te zostały uwzględnione w aneksie (Amendment) podpisanym 28 lutego 2024 r.

W drugiej fazie projektu, realizowanej w latach 2024-2025, rezygnację z udziału zgłosiła jedna gmina oraz jeden z partnerów merytorycznych, EUWT TRITIA, będący obecnie w trakcie likwidacji. Zmiany te zostały wprowadzone do projektu na mocy aneksu (Amendment) podpisanego 17 grudnia 2025 r.

Do głównych zadań ekodoradców zatrudnionych w subregionach i gminach należy m.in. udzielanie mieszkańcom oraz organizacjom pozarządowym doradztwa w zakresie wymiany źródeł ciepła poprzez wskazywanie optymalnych pod względem technologicznym i finansowym rozwiązań, wsparcie wnioskodawców w przygotowywaniu i wypełnianiu dokumentacji aplikacyjnej, inicjowanie i realizacja działań służących poprawie jakości powietrza oraz efektywności energetycznej, a także wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie gmin.

2. Działania naprawcze przewidziane do realizacji w ramach „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”.

Programy ochrony powietrza stanowią podstawowe dokumenty określające politykę poprawy jakości powietrza na obszarze danego województwa. Celem ich tworzenia jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845) na obszarach, gdzie występują przekroczenia.

Programy ochrony powietrza, zgodnie z art. 91 ust. 7a ustawy Prawo ochrony środowiska, zawierają w szczególności:

1. informację na temat przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych lub pułapu stężenia ekspozycji wraz z podaniem zakresu przekroczeń;
2. podział źródeł zanieczyszczeń;
3. scenariusze wielkości emisji w roku zakończenia realizacji programu;
4. harmonogram realizacji działań naprawczych określający działania:
 - a) krótkoterminowe - na okres nie dłuższy niż 2 lata,
 - b) średnioterminowe - na okres nie dłuższy niż 4 lata,
 - c) długoterminowe - na okres nie dłuższy niż 6 lat;
5. szacunkowe koszty realizacji działań naprawczych;
6. wskaźniki specyficzne dla planowanych działań naprawczych;
7. planowany do osiągnięcia efekt ekologiczny działań naprawczych polegający na redukcji wielkości emisji oraz planowane wielkości zmiany stężeń substancji w powietrzu objętych programem, w poszczególnych latach objętych programem oraz w roku zakończenia realizacji programu;
8. podmioty i organy odpowiedzialne za realizację działań naprawczych;
9. obowiązki i ograniczenia wynikające z programu;
10. uzasadnienie zakresu określonych i ocenionych przez zarząd województwa zagadnień programu.

„Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego” został przyjęty uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku Sejmiku Województwa Śląskiego. Dokument ten jest jednocześnie **podstawą realizacji projektu zintegrowanego LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”**, który to realizowany jest w latach 2022-2027. Stanowi on wieloaspektowe, a przez to kompleksowe wdrożenie programu ochrony powietrza, co ma spowodować, że po jego zakończeniu, powietrze na Śląsku będzie spełniało normy jakościowe.

W dniu 20 listopada 2023 r. uchwałą nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego została przyjęta aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”.

Działania zaplanowane do realizacji w „Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego” mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największym stopniu oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu. Zgodnie z przeprowadzonymi analizami w zakresie wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń substancji w powietrzu, działania naprawcze w głównej mierze powinny skupiać się na redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych).

Działania te mają charakter organizacyjny i wspomagający. Zadania powinny być realizowane zgodnie z określoną listą priorytetów, w której na pierwszym miejscu jest zastąpienia niskosprawnych urządzeń grzewczych siecią ciepłowniczą, OZE, w następnej kolejności urządzeniami opalnymi gazem, ewentualnie urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe spełniające wymagania ekoprojektu. Istotna jest również realizacja inwestycji związanych z termomodernizacją obiektów ogrzewanych w sposób indywidualny w celu ograniczenia strat ciepła. Ważnym elementem jest propagowanie instalowania odnawialnych źródeł energii.

Prymarnym narzędziem naprawczym, ujętym w POP, a realizowanym w ramach projektu zintegrowanego LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit” jest **ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej**. Działanie naprawcze realizowane jest na podstawie uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Zadanie to jest realizowane poprzez:

- PRIORYTET 1: Zastąpienie niskosprawnych urządzeń siecią ciepłowniczą lub urządzeniami wykorzystującymi odnawialne źródła energii;
- PRIORYTET 2: Zastąpienie niskosprawnych urządzeń urządzeniami opalnymi gazem, urządzeniami opalnymi olejem, ogrzewaniem elektrycznym lub urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe ekoprojektu dla urządzeń na paliwa stałe;
- PRIORYTET 3: Ograniczenie strat ciepła poprzez termomodernizację obiektów ogrzewanych w sposób indywidualny.

W ramach działania samorządy gminne powinny udzielać wsparcia finansowego ze środków własnych lub pozyskanych ze źródeł zewnętrznych np. w postaci dotacji celowej, dla mieszkańców i jednostek wpisanych w lokalne regulaminy dofinansowania zgodnie z przyjętymi wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań.

Dofinansowanie może odbywać się na zasadach określonych w dokumentach lokalnych, jak np.: programy ograniczania niskiej emisji, inne formy regulaminów dofinansowania lub plany gospodarki niskoemisyjnej. W toku realizacji dofinansowywanego zadania wymiany źródła ciepła konieczne jest dostarczenie przez właściciela nieruchomości oświadczenia potwierdzającego trwałą likwidację starego źródła ciepła.

Do zadań zatrudnionych w subregionach i gminach ekodoradców należy m.in. doradztwo dla mieszkańców, samorządów i organizacji pozarządowych dotyczące wymiany kotłów oraz szeroko pojętej termomodernizacji poprzez optymalne technologiczne i finansowo rozwiązania, wsparcie administracyjne wnioskodawców w wypełnianiu formularzy, inicjowanie i przeprowadzanie działań na rzecz poprawy jakości powietrza oraz efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii w gminach. Dzięki działalności ekodoradców założone w „Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego” zmiany są sprawniej implementowane.

Drugim istotnym zadaniem naprawczym ujętym w Programie ochrony powietrza, które realizowane jest w ramach projektu „Śląskie. Przywracamy błękit”, **jest prowadzenie działań edukacyjnych związanych z ochroną powietrza.**

Prowadzenie akcji edukacyjnych jest zadaniem obligatoryjnym dla każdej z gmin województwa. Ekodoradcy projektowi podejmują szereg multidyscyplinarnych działań prośrodowiskowych i proekologicznych obejmujących m.in.:

- informowanie o szkodliwości spalania odpadów oraz niedozwolonych paliw w instalacjach grzewczych oraz stosowania starych kotłów węglowych o wysokiej emisji zanieczyszczeń;
- promowanie oszczędności energii, poprzez stosowanie termomodernizacji i innych metod ograniczania zużycia energii, zarówno elektrycznej, jak i ciepłej;
- informowanie o konsekwencjach karnych w przypadku spalania zabronionych paliw oraz odpadów;
- promowanie stosowania niskoemisyjnych źródeł ogrzewania oraz ciepła sieciowego;
- promowanie wiedzy na temat niskoemisyjnych paliw stałych oraz prawidłowej eksploatacji instalacji do spalania paliw stałych;
- informowanie o ograniczeniach w zakresie stosowania paliw i urządzeń zgodnie z obowiązującą uchwałą antysmogową dla województwa śląskiego;
- promowanie zrównoważonego transportu w miastach, ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji publicznej oraz rowerów, jako środka transportu;
- przekazywanie informacji o wpływie zanieczyszczeń na zdrowie oraz wskazówek dotyczących preferowanych zachowań ograniczających narażenie na złą jakość powietrza.

Trzecim działaniem ujętym w POP, a realizowanym jednocześnie przez ekodoradców projektu (z wyłączeniem ekodoradców subregionalnych) „Śląskie. Przywracamy błękit” jest **kontrola przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów.**

W celu nabycia odpowiednich kompetencji w tym zakresie, ekodoradcy projektu zostali przeszkoleni przez Instytut Technologii Paliw i Energii w Zabrzu.

Czwartym działaniem ujętym w POP, a realizowanym w ramach projektu zintegrowanego LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit” jest **ograniczenie emisji z sektora transportu.** Działanie to zostało dodane do POP w roku 2023 z uwagi na występujące w aglomeracji górnośląskiej przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku azotu.

Monitorowanie realizacji Programu odbywa się w celu zapewnienia wprowadzania w życie jego zapisów oraz intensyfikacji działań w tym zakresie na terenie całego województwa. Z jednej strony Zarząd Województwa Śląskiego odbiera sprawozdania z jednostek realizujących działania wskazane w harmonogramie i planie działań krótkoterminowych, aby następnie przedstawić sprawozdanie zbiorcze do ministra właściwego do spraw klimatu oraz do Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Z drugiej strony kontrolę realizacji działań naprawczych prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach zgodnie z założonym planem kontroli.

W ramach projektu „Śląskie. Przywracamy błękit” zrealizowane zostały dwa wyjazdy studyjne: do Czech i na Słowację, w trakcie których zarówno ekodoradcy jak i pracownicy gmin odpowiedzialni za transport poznali dobre praktyki wprowadzone na terenach transgranicznych. Przeprowadzono także cykl warsztatów transportowych w trakcie których poruszono dziewięć różnych tematów dotyczących środków transportu, m. in.:

- charakterystyka paliw;
- infrastruktura stacji tankowania paliw i stacji ładowania energii elektrycznej w Polsce;

- wytwarzanie i przemysł energii elektrycznej;
- emisja zanieczyszczeń;
- charakterystyka napędów spalinowych, hybrydowych oraz elektrycznych.

Ekodoradcy nie prowadzą działań ściśle związanych z Ograniczeniem emisji z sektora transportu. Niemniej jednak w ramach swojej pracy często doradzają mieszkańcom w sprawach dotyczących niskoemisyjnego transportu. Wiedzę zdobyli w trakcie organizowanych przez Politechnikę Śląską Studiów podyplomowych EKOENERGETYKA a także w trakcie wspomnianych powyżej warsztatów transportowych.

3. Ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej

W poniższych tabelach przedstawiono dane dotyczące ilości wymienionych kotłów pozyskane ze sprawozdawczości POP za rok 2025 oraz dane pozyskane ze sprawozdań technicznych Ekodoradców zatrudnionych w ramach projektu „Śląskie. Przywracamy błękit” za rok 2025.

Tabele zostały rozdzielone na 4 subregiony. W każdej z tabel wyszczególniono tylko gminy będące współbeneficjentami projektu. W końcowym wierszu tabeli podano sumaryczne wartości dotyczące gmin, które nie biorą udziału w projekcie, natomiast na ich terenie działa ekodoradca subregionalny.

Należy podkreślić, że liczba wymienionych źródeł ciepła nie jest bezpośrednio skorelowana z liczbą przygotowanych przez ekodoradców wniosków o dofinansowanie. Na osiągnięte efekty wpływają również działania edukacyjne, doradcze oraz lokalne programy wsparcia.

3.1 Subregion centralny

Subregion centralny liczy 81 członków z czego obecnie 45 bierze udział w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit” (w trakcie trwania pierwszej oraz drugiej fazy projektu, 6 gmin wystąpiło z udziału w przedmiotowym przedsięwzięciu). W gminach biorących udział w projekcie działają ekodoradcy gminni, natomiast pozostałe gminy obsługiwane są przez ekodoradców subregionalnych.

Miasto/gmina	Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe	Liczba wypełnionych wniosków o dotacje przez ekodoradców
Będzin	140	0
Bieruń	98	5
Bobrowniki	44	0
Bojszowy	24	0
Boronów	28	13
Bytom	236	102
Chorzów	311	19
Ciasna	18	10
Czeladź	118	0
Dąbrowa Górnicza	102	10
Gierałtowice	156	80
Gliwice	819	106
Kalety	26	27
Katowice	742	28
Knurów*	42	0
Kochanowice	21	0
Koszęcin	65	0
Kroczyce	33	0
Lubliniec	74	0
Łaziska Górne	125	0
Mikołów	61	32
Ogrodzieniec	39	0
Orzesze	40	45

Pawonków	19	0
Piekary Śląskie	156	0
Pilchowice*	42	0
Poręba	17	15
Psary gm. wiejska	30	29
Pyskowice	73	0
Radzionków	52	63
Ruda Śląska	479	0
Siewierz gmina	26	29
Sosnowiec	209	0
Sośnicowice gmina	23	17
Świerklaniec gm. wiejska	33	2
Tarnowskie Góry	128	21
Tworóg gm. wiejska	28	16
Tychy	24	10
Wielowieś gm. wiejska	47	10
Woźniki gmina	31	0
Wyry gm. wiejska	29	1
Zabrze	511	0
Zawiercie	146	0
Zbrostawice gm. wiejska	50	163
Żarnowiec gm. wiejska	21	0
Pozostałe gminy	1 520	40
SUMA	7 056	893

Tabela 2 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie centralnym oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.

* oznaczono gminy, które w 2025 r. nie zatrudniły ekodoradców

W 2025 roku w subregionie centralnym zlikwidowano 7 056 pozaklasowych źródeł ciepła na paliwa stałe. Ekodoradcy uczestniczyli w przygotowaniu 893 wniosków o dofinansowanie, wspierając mieszkańców w pozyskiwaniu środków na wymianę źródeł ogrzewania oraz działania poprawiające efektywność energetyczną budynków. Wyniki wskazują na istotną rolę działań doradczych prowadzonych przez ekodoradców w procesie wdrażania Programu ochrony powietrza.

3.2 Subregion południowy

Subregion południowy liczy 41 członków. Do projektu przystąpiło 5 gmin oraz Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu. W gminach biorących udział w projekcie działają ekodoradcy gminni, natomiast pozostałe gminy obsługiwane są przez ekodoradców subregionalnych lub ekodoradców pracujących w ZMGE w Żywcu.

Miasto/gmina	Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe	Liczba wypełnionych wniosków o dotację przez ekodoradców
Bielsko-Biała	208	0
Cieszyn	47	0
Skoczów	20	0
Ustroń	52	0
Wisła	42	0
ZMGE Żywiec	550	3
Pozostałe gminy	586	100
SUMA	1 505	103

Tabela 3 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie południowym oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.

W 2025 roku na terenie subregionu południowego zlikwidowano 1 505 pozaklasowych źródeł ciepła. Ekodoradcy przygotowali 103 wnioski o dofinansowanie, wspierając mieszkańców zarówno gmin projektowych, jak i pozostałych gmin objętych działalnością ekodoradców subregionalnych oraz ZMGE. Działania te przyczyniają się do przyspieszenia procesu wymiany źródeł ogrzewania i poprawy jakości powietrza.

3.3 Subregion północny

Subregion północny liczy 34 członków. Do projektu przystąpiło 6 gmin. W gminach biorących udział w projekcie działają ekodoradcy gminni, natomiast pozostałe gminy obsługiwane są przez ekodoradców subregionalnych.

Miasto/gmina	Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe	Liczba wypełnionych wniosków o dotację przez ekodoradców
Częstochowa	217	0
Koziegłowy	37	10
Krzepice	56	1
Miedźno	52	43
Opatów	58	15
Poraj	162	11
Pozostałe gminy	1 039	1
SUMA	1 621	81

Tabela 4 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie północnym oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.

W 2025 roku na terenie subregionu północnego zlikwidowano łącznie 1 621 pozaklasowych źródeł ciepła, a ekodoradcy wsparli mieszkańców w przygotowaniu 81 wniosków o dofinansowanie. Działania doradcze stanowiły wsparcie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego i były ukierunkowane na przyspieszenie procesu wymiany nieefektywnych źródeł ogrzewania oraz poprawę efektywności energetycznej budynków.

3.4 Subregion zachodni

Subregion zachodni liczy 28 członków. Do projektu przystąpiło 17 gmin. W gminach biorących udział w projekcie działają ekodoradcy gminni, natomiast pozostałe gminy obsługiwane są przez ekodoradców subregionalnych.

Miasto/gmina	Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe	Liczba wypełnionych wniosków o dotację przez ekodoradców
Godów	48	29
Gorzyce	106	36
Jastrzębie-Zdrój	93	172
Krzanowice	45	0
Krzyżanowice	22	22
Lyski	24	22
Marklowice	4	0
Mszana	19	0
Nędza	15	10
Pietrowice Wielkie	52	4
Racibórz	69	7
Radlin	70	0
Rybnik	283	100
Rydułtowy	364	0
Świerklany	34	0
Wodzisław Śląski	40	0
Żory	207	18
Pozostałe gminy	453	1
SUMA	1 948	421

Tabela 5 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie zachodnim oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.

W 2025 roku w subregionie zachodnim zlikwidowano 1 948 pozaklasowych źródeł ciepła na paliwa stałe, natomiast ekodoradcy uczestniczyli w przygotowaniu 421 wniosków o dofinansowanie źródeł ciepła oraz poprawę efektywności energetycznej budynków. Zakres prowadzonych działań wskazuje na istotny udział ekodoradców we wspieraniu mieszkańców w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację działań przewidzianych w Programie ochrony powietrza.

4. Prowadzenie edukacji ekologicznej (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje, działania informacyjne i szkoleniowe) związanej z ochroną powietrza.

W ramach Programu ochrony powietrza dużą uwagę przykładą się do edukacji. Poszczególne gminy składają sprawozdania z przeprowadzonych na swoim terenie akcji szkolnych, działań informacyjno-edukacyjnych, kampanii edukacyjnych oraz konferencji. Natomiast ekodoradcy projektowi, oprócz spotkań w placówkach oświatowych i konkursów dla dzieci, organizują również spotkania z mieszkańcami, w których edukują na temat ochrony powietrza i aktywnie uczestniczą w różnego rodzaju wydarzeniach. Warto podkreślić, że edukacja antysmogowa jest kluczowym elementem walki z zanieczyszczeniami powietrza. Dzięki takim działaniom można podnieść świadomość społeczną na temat znaczenia oddolnych działań prośrodowiskowych i proekologicznych.

4.1.Subregion centralny

Miasto/gmina	Suma wydarzeń i akcji edukacyjnych ściśle związanych z tematem ochrony jakości powietrza	Liczba akcji edukacyjnych przeprowadzonych przez ekodoradców
Będzin	12	3
Bieruń	14	7
Bobrowniki	15	9
Bojszowy	9	10
Boronów	5	1
Bytom	12	15
Chorzów	22	7
Ciasna	5	0
Czeladź	14	10
Dąbrowa Górnicza	33	14
Gierałtówice	15	14
Gliwice	46	5
Kalety	9	5
Katowice	73	0
Knurów*	17	0
Kochanowice	6	0
Koszęcin	11	2
Kroczyce	26	8
Lubliniec	17	18
Łaziska Górne	13	6
Mikołów	20	4
Ogrodzieniec	7	0
Orzesze	5	3
Pawonków	5	1
Piekary Śląskie	14	13
Pilchowice*	7	0
Poręba	10	5
Psary gm. wiejska	23	4

Pyskowice	9	1
Radzionków	12	15
Ruda Śląska	15	0
Siewierz gmina	19	10
Sosnowiec	12	19
Sośnicowice gmina	9	3
Świerklaniec gm. wiejska	12	7
Tarnowskie Góry	15	5
Tworóg gm. wiejska	7	4
Tychy	13	12
Wielowieś gm. wiejska	8	6
Woźniki gmina	8	2
Wyry gm. wiejska	23	10
Zabrze	27	10
Zawiercie	25	2
Zbrośławice gm. wiejska	15	8
Żarnowiec gm. wiejska	16	10
Pozostałe gminy	348	48
SUMA	1 058	336

Tabela 6 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie centralnym zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit”.

* oznaczono gminy, które w 2025 r. nie zatrudniły ekodoradców

W 2025 roku na terenie subregionu centralnego przeprowadzono 1 058 działań edukacyjnych związanych z ochroną powietrza. Spośród nich 336 wydarzeń zostało zorganizowanych bezpośrednio przez ekodoradców projektu. Obejmowały one spotkania informacyjne, warsztaty, akcje edukacyjne oraz działania promujące efektywność energetyczną, odnawialne źródła energii i przestrzeganie uchwały antysmogowej.

4.2.Subregion południowy

Miasto/gmina	Suma wydarzeń i akcji edukacyjnych ściśle związanych z tematem ochrony jakości powietrza	Liczba akcji edukacyjnych przeprowadzonych przez ekodoradców
Bielsko-Biała	14	6
Cieszyn	13	0
Skoczów gmina	17	289
Ustroń	12	9
Wisła	11	2
ZMGE Żywiec	121	10
Pozostałe gminy	253	9
SUMA	441	325

Tabela 7 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie południowym zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit”.

W 2025 roku na terenie subregionu południowego zrealizowano łącznie 441 działań edukacyjnych i informacyjnych, z czego 325 przeprowadzili ekodoradcy. Znaczący udział w tej wartości mają działania realizowane na terenie gminy Skoczów. Wysoka liczba działań edukacyjnych wykazanych przez ekodoradcę w Skoczowie wynika z odmiennego sposobu kwalifikowania wydarzeń na potrzeby sprawozdawczości projektowej niż w przypadku sprawozdawczości prowadzonej w ramach Programu ochrony powietrza.

4.3 Subregion północny

Miasto/gmina	Suma wydarzeń i akcji edukacyjnych ściśle związanych z tematem ochrony jakości powietrza	Liczba akcji edukacyjnych przeprowadzonych przez ekodoradców
Częstochowa	32	2
Koziegłowy	9	0
Krzepice	26	10
Miedźno	8	11
Opatów	14	15
Poraj	12	2
Pozostałe gminy	283	40
SUMA	384	80

Tabela 8 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie północnym zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit”.

W 2025 roku na terenie subregionu północnego przeprowadzono 384 wydarzenia i akcje edukacyjne związane z ochroną powietrza, z czego 80 zostało zorganizowanych przez ekodoradców. Działania te wspierały realizację Programu ochrony powietrza poprzez zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń, efektywności energetycznej oraz stosowania niskoemisyjnych źródeł ogrzewania.

4.4 Subregion zachodni

Miasto/gmina	Suma wydarzeń i akcji edukacyjnych ściśle związanych z tematem ochrony jakości powietrza	Liczba akcji edukacyjnych przeprowadzonych przez ekodoradców
Godów	14	15
Gorzyce	21	7
Jastrzębie-Zdrój	33	8
Krzanowice	4	5
Krzyżanowice	12	2
Lyski	16	4
Marklowice	6	0
Mszana	13	3
Nędza	9	4
Pietrowice Wielkie	13	9
Racibórz	14	8
Radlin	21	6
Rybnik	35	3

Rydułtowy	13	4
Świerklany	10	10
Wodzisław Śląski	24	6
Żory	27	8
Pozostałe gminy	86	156
SUMA	371	258

Tabela 9 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie zachodnim zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie Śląskie. Przywracamy błękit.

W 2025 roku w subregionie zachodnim zrealizowano 371 wydarzeń i działań edukacyjnych dotyczących ochrony jakości powietrza, w tym 258 działań przeprowadzonych przez ekodoradców. Oznacza to, że ponad dwie trzecie wszystkich aktywności edukacyjnych zostało bezpośrednio zrealizowanych przez ekodoradców, co potwierdza ich znaczącą rolę we wdrażaniu działań informacyjno-edukacyjnych przewidzianych w Programie ochrony powietrza.

5. Prowadzenie kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów.

W zakresie zadań ekodoradców są także kontrole przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów. Dzięki tej działalności określić można, gdzie użytkowane są nieefektywne źródła ciepła, a także przeciwdziałać procederowi nielegalnego spalania odpadów w gminach. Działanie to stanowi również wsparcie wdrażania uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego. W trakcie kontroli ekodoradcy realizują zadania informacyjno-edukacyjne, mające na celu podniesienie świadomości mieszkańców, w tym m.in. fachowe doradztwo przy zmianie źródła ciepła oraz pozyskaniu dofinansowania do tej zmiany.

Do przeprowadzania kontroli mogą zostać upoważnieni wyłącznie Ekodoradcy gminni, ze względu na obowiązujące uwarunkowania prawne (art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska).

5.1 Subregion centralny

Miasto/gmina	Liczba przeprowadzonych rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Liczba przeprowadzonych kontroli przez ekodoradców
Będzin	379	130
Bieruń	347	0
Bobrowniki	53	40
Bojszowy	29	31
Boronów	26	6
Bytom	169	0
Chorzów	806	430
Ciasna	25	0
Czeladź	186	43
Dąbrowa Górnicza	550	4
Gierałtowice	34	46
Gliwice	410	0
Kalety	13	0
Katowice	1 170	0
Knurów*	124	0
Kochanowice	25	9
Koszęcin	57	104
Kroczyce	34	68
Lubliniec	310	19
Łaziska Górne	53	0
Mikołów	98	12

Ogrodzieniec	25	3
Orzesze	35	32
Pawonków	26	10
Piekary Śląskie	276	0
Pilchowice*	53	0
Poręba	25	50
Psary	52	51
Pyskowice	37	0
Radzionków	62	64
Ruda Śląska	441	0
Siewierz	67	80
Sosnowiec	282	52
Sośnicowice	15	2
Świerklaniec	50	63
Tarnowskie Góry	54	0
Tworóg	35	0
Tychy	292	0
Wielowieś	25	39
Woźniki	8	2
Wry	30	0
Zabrze	285	8
Zawiercie	350	48
Zbrośławice	52	0
Żarnowiec	25	58
Pozostałe gminy	2 038	0
SUMA	9 538	1 504

Tabela 10 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie centralnym

* oznaczono gminy, które w 2025 r. nie zatrudniły ekodoradcy

W 2025 roku na terenie subregionu centralnego przeprowadzono 9 538 kontroli związanych z przestrzeganiem zapisów uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów, z czego 1 504 kontrole wykonali ekodoradcy.

5.2 Subregion południowy

Miasto/gmina	Liczba przeprowadzonych rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Liczba przeprowadzonych kontroli przez ekodoradców
Bielsko-Biała	390	0
Cieszyn	91	0
Skoczów	230	0
Ustroń	269	1
Wisła	16	0
ZMGE Żywiec	754	0
Pozostałe gminy	1 060	0
SUMA	2 810	1

Tabela 11 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie południowym

W 2025 roku w subregionie południowym przeprowadzono 2 810 kontroli związanych z realizacją Programu ochrony powietrza, natomiast ekodoradcy wykonali 1 kontrolę. Działania kontrolne były prowadzone przede wszystkim przez inne uprawnione służby i pracowników gmin, podczas gdy aktywność ekodoradców koncentrowała się głównie na działaniach informacyjnych, edukacyjnych oraz doradczych.

5.3 Subregion północny

Miasto/gmina	Liczba przeprowadzonych rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Liczba przeprowadzonych kontroli przez ekodoradców
Częstochowa	638	108
Koziegłowy	10	6
Krzepice	52	52
Miedźno	21	15
Opatów	30	15
Poraj	71	247
Pozostałe gminy	1 321	0
SUMA	2 143	443

Tabela 12 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie północnym

W 2025 roku na terenie subregionu północnego przeprowadzono 2 143 kontrole dotyczące przestrzegania wymagań uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów, z czego 443 kontrole wykonali ekodoradcy.

5.4 Subregion zachodni

Miasto/gmina	Liczba przeprowadzonych rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Liczba przeprowadzonych kontroli przez ekodoradców
Godów	50	53
Gorzyce	82	0
Jastrzębie-Zdrój	622	0
Krzanowice	3	0
Krzyżanowice	39	9
Lyski	49	0
Marklowice	25	16
Mszana	25	18
Nędza	25	50
Pietrowice Wielkie	23	23
Racibórz	52	0
Radlin	210	2
Rybnik	2583	0
Rydułtowy	66	274
Świerklany	54	27
Wodzisław Śląski	415	0
Żory	196	51
Pozostałe gminy	568	0
SUMA	5 087	523

Tabela 13 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie zachodnim

W 2025 roku w subregionie zachodnim przeprowadzono 5 087 kontroli związanych z przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony powietrza, w tym 523 kontrole zrealizowane przez ekodoradców. Działania te stanowiły istotne wsparcie wdrażania Programu ochrony powietrza poprzez monitorowanie przestrzegania wymagań uchwały antysmogowej oraz ograniczanie zjawiska spalania odpadów.

6. Podsumowanie

	Działania z POP oraz działania prowadzone przez Ekodoradców	
KOTŁY	Suma zlikwidowanych pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe	12 130
	Liczba wypełnionych wniosków o dotacje przez ekodoradców	1 498
EDUKACJA	Suma wydarzeń i akcji edukacyjnych ściśle związanych z tematem ochrony jakości powietrza	2 254
	Liczba akcji edukacyjnych przeprowadzonych przez ekodoradców	999
KONTROLE	Liczba przeprowadzonych rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	19 578
	Liczba przeprowadzonych kontroli przez ekodoradców	2 471

Tabela 14 Działania z POP oraz działania prowadzone przez Ekodoradców

Podsumowując powyższe dane ze sprawozdawczości POP oraz sprawozdań z działalności ekodoradców, należy wskazać, że działania założone w projekcie LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”, realizowane są w sposób zgodny z Programem ochrony powietrza, stanowiąc wsparcie w jego wdrażaniu.

Działalność ekodoradców projektu „Śląskie. Przywracamy błękit” w znaczącym stopniu przyczynia się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Dzięki ich zaangażowaniu wypełnionych zostały 1 498 wniosków o dotacje m.in. na wymianę źródeł ogrzewania, co stanowi ponad 12% liczby wymienionych w województwie śląskim pozaklasowych źródeł ciepła. Ekodoradcy zorganizowali 999 akcji edukacyjnych, co daje ponad 44% wszystkich działań przeprowadzonych w województwie związanych z tematem ochrony jakości powietrza. Ekodoradcy w ramach swoich działań prowadzą także kontrole dotyczące przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej. Wykonali oni prawie 13% ze wszystkich kontroli przeprowadzonych w województwie śląskim. Mała liczba wynika z faktu, iż w wielu gminach kontrole prowadzone są przez Straż Miejską lub komórki urzędu wyspecjalizowane w przeprowadzaniu kontroli. Dodatkowo należy podkreślić fakt, iż do przeprowadzania kontroli upoważnieni są wyłącznie ekodoradcy gminni, ekodoradcy subregionalni nie przeprowadzają kontroli.

Spis tabel

Tabela 1 Struktura zatrudnienia ekodoradców w projekcie według subregionów i gmin	3
Tabela 2 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie centralnym oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.	9
Tabela 3 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie południowym oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.	10
Tabela 4 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie północnym oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.	10
Tabela 5 Zestawienie ilości wymienionych kotłów w poszczególnych gminach w subregionie zachodnim oraz ilości przygotowanych wniosków o dofinansowanie przez ekodoradców pracujących w poszczególnych gminach.	11
Tabela 6 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie centralnym zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit”.....	13
Tabela 7 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie południowym zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit”.....	13
Tabela 8 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie północnym zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie „Śląskie. Przywracamy błękit”.....	14
Tabela 9 Zestawienie ilości akcji edukacyjnych w subregionie zachodnim zgłoszonych przez gminy oraz wypracowanych przez ekodoradców w projekcie Śląskie. Przywracamy błękit.	15
Tabela 10 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie centralnym.....	17
Tabela 11 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie południowym	18
Tabela 12 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie północnym.....	18
Tabela 13 Zestawienie kontroli przeprowadzonych w subregionie zachodnim.....	19
Tabela 14 Działania z POP oraz działania prowadzone przez Ekodoradców	20